

MGR. TOMÁŠ GAVLAS: POUŤ V CENTRU KULTUROLOGICKÉHO ZKOUMÁNÍ: ANALÝZA POUTÍ CAMINO DE SANTIAGO A SHIKOKU HENRO

RIGORÓZNÍ PRÁCE

V posledních letech se téma chůze a poutí objevuje mezi kvalifikačními pracemi na našem oboru častěji. Připomínám alespoň výtečnou studii Šárky Lebedové *Funkce poutnictví v dějinách evropské kultury*, obhájenou v září 2008, a poslední z nich, pozoruhodnou diplomovou práci Soni Fraňkové *Poutnictví, tuláctví a turistika*. Do již souvislé řady zapadá také diplomová práce Tomáše Gavlase *Kulturní fenomén poutě a moderního nomádství se zaměřením na Camino de Santiago*, obhájená v únoru letošního roku. Cením si samozřejmě stoupající frekvence tématu, ale ještě více mě těší rozmanitost přístupů: Nikdy se nejde stejnou cestou a každý autor přináší něco nového.

Rigorózní práci Mgr. Tomáše Gavlase *Pouť v centru kulturologického zkoumání: Analýza poutí Camino de Santiago a Shikoku Henro* jsem otevíral s velkým očekáváním, neboť jeho diplomová práce byla mimořádná, a rozhodně jsem nebyl zklamán. I když mezi oběma texty není velký časový odstup, svědčí jejich srovnání o intenzitě, s níž autor své poznání tématu prohluboval a rozšiřoval.

Předkládanou studii Mgr. Tomáše Gavlase vyznačují nejnápadněji cenné spojení autopsie, která tu má rozměr doslova iniciační, a důkladného studia literatury několika oborů a stejně cenné spojení kulturněhistorického záběru s výzkumem aktuálního jevu v aktuálních kontextech.

Promyšlená struktura práce otevírá nejprve zvolenou problematiku obecněji s použitím Maffesoliho konceptu nomádství. Při vymezení fenoménu moderního nomádství autor s kreativitou, která vyznačuje celou práci, svádí dohromady Miroslava Petruska s Herbertem Marshalllem McLuhanem, Friedrich Heinrich Alexander Freiherr von Humboldt tu potkává Hermanna Hesse a Alaina de Botton. Nebudu opakovat podobnou charakteristiku pro kapitolu *Prostor a chůze*, kde se autor věnuje problémům prostoru prostřednictvím témat cesty, krajiny jako scény a chůze. Osobně si tu cením například způsobu, jímž se autor vyrovnal s podněty scénologie krajiny Josefa Valenty.

Teoreticky vymezený fenomén poutnictví je pak zacílen k náboženské pouti s využitím antropologie náboženství a pak již sledován kult sv. Jakuba Staršího a geneze poutí do Santiago de Compostella. Rychle se autor dostává k ústřednímu tématu, analýze mohutného aktuálního oživení poutního provozu. Jednou z hypotéz je spojuje s románem Paula Coelho *O Diário de um Mago*, poukazuje i na ohlas u nás sice přeložené, ale méně známé knihy *Ich bin dann mal weg. Meine Reise auf dem Jakobsweg* populárního německého komika a moderátora Hape Kerkelinga u německy mlu-

vícího publika a brilantně jej spojuje s analýzou marketingu a shromážděním atributů současné podoby poutí do Santiaga de Compostella.

Za mimořádně přínosné považuji pasáže, kde se autor věnuje prostředí čtyř poutních tras. Teoretická východiska, dobře připravená v prvních kapitolách, se tu organicky setkávají s autopsií a autor si otevírá další rovinu výkladu a interpretace užitím vlastních fotografií. Samostatně a na kompozičně dobře voleném místě analyzuje symboliku spjatou se zkoumanou poutí a s využitím díla Norberta Ohlera *Pilgerstab und Jakobsmuschel: Wallfahren in Mittelalter und Neuzeit* kotví poutě do náboženského života.

Jako srovnávací zvolil autor japonskou poutní trasu Shikoku Henro. Mimoděk mi to připomnělo krok, který učinil Peter Burke v klasickém díle Školy Annales *The Italian Renaissance: Culture and Society in Italy*, když s italskou renesancí srovnával japonskou kulturu éry Genroku. Obohacením je také dobře vyhodnocená empirická sonda, zjišťující aktuální povědomí o Camino da Santiago

Předložená práce není jedinečná jen charakterem spojení zúčastněného pozorování, teorie a historiografie. Mgr. Tomáš Gavlas dokázal toto spojení promítnout i do literární formy práce. Nemám tu na mysli jen u kvalifikačních prací neobvyklou živost jazyka, schopného být exaktně přesný, je-li třeba popisované terminologicky ukotvit, evokativní tam, kde je potřeba evokace, a provokativní tam, kde autor chce rychle aktivizovat čtenáře. Míním hlavně kompozici studie, která nenápadně využívá toho, že každý text, který čteme pro poznání, ne pro zabíjení času, je rovněž poutí. Jeden příklad: Gavlasova práce je vygradována tak, že se nad kapitolou 5.8.8 *U cíle* čtenář přiblíží prožitku poutníků před svatojakubskou katedrálou s intenzitou u odborného textu neobvyklou.

Hloubka, jíž autor v pochopení zkoumané problematiky dosáhl, neukazuje ale jen na osobní zkušenost a literární úroveň. Už nad autorovou diplomovou prací jsem s radostí prohlásil: Není to výsledek osvojení jedné specializace, ale neokázalý doklad osvojení oboru jako celku, navíc nikoliv v pasivním smyslu, ale jako souboru instrumentů a metod poznání. I tento rozměr se významně prohloubil.

Předloženou rigorózní práci Mgr. Tomáše Gavlase *Pout' v centru kulturologického zkoumání: Analýza poutí Camino de Santiago a Shikoku Henro* mohu souhrnně hodnotit jako mimořádné dílo obohacující naše poznání významného kulturního fenoménu. **Plně ji doporučuji k obhajobě.**